

rAntGroen

PB-PP
BELGIE(N)-BELGIQUE
WILRIJK 1
8/5124

P106235 - Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen - juli - augustus - september 2020 - jaargang 19 nr. 75

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Stanislas Marichal
Michel Geysmansstraat 21
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter en coörd. Beleidswerkgroep
03/455 22 12 - 0477/33 23 30
hugo.waeterschoot@scarlet.be
Erlend Hansen, secretaris
0472/78 20 58- erlend.hansen@skynet.be
Sofie Calcoen, penningmeester
sofie.calcoen1@gmail.com
Rolph De Ceulaer, coördinatie beheer
rdeceulaer@hotmail.com
Maurice De Neve, beheer Fort 7
maurice.deneve1@gmail.com
Rudi Leemans, beheer Groen Neerland
03/828 43 16-rudolf.leemans@telenet.be
Niels Schild, coördinator communicatie
natuurpunt.zuidrand@gmail.com
Lucy de Nave, bestuurslid
03/237 99 52-Lucy.denave@gmail.com
Nicole Boussemaere, bestuurslid
013/30 85 47
nicole.boussemaere@gmail.com
Maggy Troffaes, bestuurslid
03/827 83 60-maggy.troffaes@skynet.be
Floris Van Volsem, bestuurslid
03/455 23 05 -mariannejmm@gmail.com
Els Wynants, bestuurslid
0497/42 74 29-wynantsels@gmail.com
Stany Marichal, bestuurslid
0478/56 45 84
stanislas.marichal@telenet.be

Contact beheerde gebieden

Fort 7:
Natuur: contact.fort7@zuidrand.be
Monument: Philippe Vanhove
03/825 02 43-philippevanhove01@gmail.com

Groen Neerland:
Rudi Leemans - 03/828 43 16
Groen.Neerland@zuidrand.be

Uilenbos:
Uilenbos@zuidrand.be

Edegemse beekvallei:
Edegemse.beekvallei@zuidrand.be

Redactie rAntGroen

rAntGroenverantwoordelijke:
Guido Van Boeckel
03/455 01 27-redactie@zuidrand.be

Verdeling: Stany Marichal
contactgegevens: zie bestuursleden

Verslagen te zenden naar:
Tuur Wuyls
03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be

Zuidrand.waarnemingen.be:
Veerle De Saedeleer,
vee_saddler@yahoo.co.uk

Omslagfoto: Sperwer - © Niels Schild

Foto's p.2:

boven: Kluut - foto: Kathy De Lange

onder: mannetje Nonnetje (voorgond) &
mannetje Smient

foto: Walter De Weger

Beste Natuurpunter,

Allereerst hoop ik van harte dat jullie de CoVid periode veilig en wel zijn doorgekomen. Wees en blij voorzichtig. Ik kan immers persoonlijk getuigen dat de impact van het virus ongemeen drastisch kan zijn. Onze afdeling heeft haar activiteiten gedurende de Lockdown logischerwijs moeten stilleggen waardoor een heel aantal tochten en events niet konden doorgaan. Onze activiteiten zijn hoogstwaarschijnlijk terug opgestart wanneer deze rAntGroen in jullie bus valt. Maar de impact van CoVID is nog niet voorbij! Ook in de komende weken en maanden zullen bepaalde activiteiten niet kunnen/mogen doorgaan (vb. open Fortdag op 30 augustus). Wij vragen hier begrip voor. Op onze website en in de maandelijkse nieuwsbrief zal je de recentste info kunnen vinden.

Anderzijds willen we jullie uitnodigen om terug met enthousiasme deel te nemen aan onze activiteiten. We zullen er immers voor zorgen dat ze in alle veiligheid zullen kunnen doorgaan. Wees gerust.

Moeder aarde kan het niet meer aan

Weet je van wie deze recente uitspraak is? Van Frans Timmermans, vice-voorzitter van de Europese Unie en bezieler van de Green Deal van de EU, dus niet zomaar iemand. Had hij het over de economie? Neen, hij had het over de gecombineerde crisissen rond CoVID en Klimaat en de noodzaak tot actie. Beiden crisissen zijn drastisch en grootschalig, de eerste acuut en dagelijks zichtbaar ingrijpend, de tweede chronisch en sluipend, maar beiden even gevaarlijk en grootschalig. Ontkennen heeft geen zin meer zij hij verder, er iets aan doen is het juiste adagio, met zijn allen de schouders eronder zetten is de oplossing.

De toch wel opmerkelijke reactie van de bevolking heeft CoVID grotendeels onder controle gekregen op een relatief korte termijn, en wanneer ik deze intro schrijf worden de restrictiemaatregelen één voor één wat gelost. Het werkte (hopelijk) en een dikke pluim. Dus waarom zou zulk een aanpak ook niet voor de klimaat crisis werken. Klimaat maakt evenveel, zo niet meer, slachtoffers en heeft een enorme impact op onze ecosystemen (bossen, landbouw, oceanen, ...). Ook hier zouden we snel, gepast en vooral groots moeten op inzetten. Niet makkelijk maar wel nodig om de rekening (financieel maar vooral gezondheidsmatig) niet door te schuiven naar onze kinderen... en wie wil dat laatste!

Maar wat betekent of betekende dit nu voor Natuurpunt en in het bijzonder onze afdeling. CoVID was op zijn zachtst gezegd ingrijpend. We hebben quasi al onze activiteiten moeten stilleggen op een moment dat mensen meer dan ooit snakten naar een wandeling in het groen, in de buitenlucht, in de natuur. Getuige het aantal bezoekers in onze toegankelijke groengebieden, Groen Neerland en vooral in het Uilenbos. Het aantal wandelaars, joggers, jong en oud nam spectaculair toe voor een verfrissende wandeling. Natuur is therapie, natuur is een gezondheidsspel, verlichtend en helend voor de geest en ontspannend. Dat beseft nu wel de ganse goegemeente. Maar er is ook een belangrijke keerzijde aan deze medaille. De draagkracht van onze gebieden werd getest... en werd misschien wel overschreden, dus niet echt voor herhaling vatbaar willen we onze natuurkwaliteit behouden. Laten we daar dan ook uit leren: we hebben echt meer toegankelijke openbare ruimte nodig. Nu liggen er grote landbouwgebieden, compleet ontoegankelijk en dat is echt niet meer van deze tijd. We roepen daarom op om (bijna) verloren gegane paadjes tussen landbouwgebieden terug open te stellen in plaats van hier de laatste m² maïs uit te puren. Terug knotwilgen te planten om het vee ook wat schaduw te bieden maar vooral meer verbindingsnatuur in te richten. Doel is meer toegankelijke ruimte voor meer welzijn, meer natuur en betere spreiding van de verantwoordelijkheid.

En wat met betrekking tot die tweede crisis die zich momenteel vooral uit door een nooit geziene warmtegolf en droogte; het nieuwe normaal? ... Wel de oplossing is ook hier niet zo verschillend! We moeten wat ons (Natuurpunt) betreft inzetten op meer groen en gepast bos zodat temperatuur en CO2 gemilderd kunnen worden, minder waterondoordringbare verharding zodat water kan infiltreren, meer water ophouden in onze gebieden waar het kan...

Vele uitdagingen dus die we (moeten) aangaan en best zonder uitstel. Enkele recente uitspraken van de politiek (nood voor 10000 ha bos, meer meandering van beken, ...) zijn hoopvol. Laat ons hopen dat het geen holle woorden blijven. Wij zijn er in ieder en geval klaar voor.

Hugo Waeterschoot

Lidmaatschap Natuurpunt: 30 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (BE17 2300 0442 3321 BIC:GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelings tijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11 - 2800 Mechelen (e-mail: Vera.Baetens@natuurpunt.be) met de volgende gegevens:

lidnummer, naam, oud en nieuw adres en lid "afdeling Zuidrand Antwerpen."

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Indien u rAntGroen enkel elektronisch wenst te ontvangen kan u dit melden bij Stany - stanislas.marichal@telenet.be

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening

BE56 2930 2120 7588 BIC: GEBABEBB van

Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen".

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de prijs is 18 of 20 euro afhankelijk van de afstand. Studenten betalen 15 of 18 euro. Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10 % van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25 % van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25 %.

De activiteiten gaan door onder voorbehoud van de te volgen covid-19 maatregelen. Gelieve de website en/of nieuwsbrief te consulteren.

Zondag
05.07 - 9.15u.

Het Broek van Blaasveld

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 12.30u.

Het is al een tijdje geleden dat we met onze afdeling Het Broek van Blaasveld bezochten. Dit mooie gebied is gelegen in de alluviale vlakte van de Rupel. Het wordt beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het Broek ligt slechts 2 à 3 meter boven de zeespiegel en is een nat, vochtig gebied zoals zijn naam al weergeeft "een broek" met een specifieke flora en fauna. In de vijvers groeit Gele plomp en in de sloten zijn o.a. Blaasjeskruid, Waterviolier en Slangenwortel te vinden. Hier is ook een grote variatie aan vogels te vinden zoals Buizerd, Torenavalk, Sperwer, Bosuil, IJsvogel, Wielewaal, Blauwborst en vele andere. Ook voor libellen is dit een uitstekend gebied.

Afspraak: we vertrekken om 9.15 u. op de Bist te Wilrijk met kostendelend vervoer. Einde ter plaatse om 12.30 u. Wie rechtstreeks naar daar wil gaan wordt om 10.00 u. verwacht aan de ingang Broekstraat bij de parking.

Mee te brengen: loepje, verrekijker, veldgidsen, fototoestel, stevig schoeisel of laarzen bij regenweer.

Leiding/gids: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (*enkel op de dag zelf bereikbaar*)

Zaterdag
11.07 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Een wandeling door Fort 7 is niet alleen doorheen een prachtig natuurgebied, maar ook door de tijd. 160 jaar geleden werd het gebouwd ter verdediging van het laatste stuk Belgisch grondgebied dat moest kunnen standhouden tegen een agressieve vijand in een dreigende oorlog. Dat die er nooit gekomen is, was misschien wel mee te danken aan dit fort. 50 jaar later was het gemoderniseerd, en stond in de aanloop naar de Grote Oorlog wel niet langer in de eerste linie, maar nog altijd paraat. Na nog eens dertig jaar werd het eens te meer uitgebreid en aangepast, deze keer door de Duitse bezetter die er een heel bijzondere functie aan gaf.

Van al die periodes, en die ertussen en erna, is het fort zijn eigen unieke getuige.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Zondag
12.07 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Kinderwandeling

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.00u.

Het is volop zomer en overal staat de natuur in bloei. Dit is een van de mooiste perioden van het jaar om het fort te bezoeken. Maggy gaat vandaag op stap met onze kleinste leden op zoek naar diersporen, vlinders, bloemen en nog veel meer want er is zoveel te ontdekken! We zorgen ook voor ouderopvang want gelijktijdig gaat Lucy met de geïnteresseerde ouders op het fort een stevigere wandeling maken. Achteraf kan er een drankje verbruikt worden in ons lokaal De IJsvogel.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van het fort, Legerstraat 40 (schuin tegenover nummer 75), Wilrijk.

Einde om 16.00 u.

Mee te nemen: stevige schoenen, eventueel loepje en regenkledij.

Gidsen/Leiding: Maggy Trofaes - 03/827 83 60 of 0472/66 09 93

Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (*enkel op de dag zelf bereikbaar*)

Zondag
19.07 - 14.15u.

Zomerwandeling & pinteling op Fort 7

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: ?

Wie het niet te ver wil zoeken nodigen we graag uit voor een ontspannende wandeling in ons reservaat waar ge kunt genieten van vogels, fraaie zomerbloeiers, fladderende vlinders, vlugge libellen, zoemende bijen en ander klein grut. Na de wandeling kunt ge uitblazen en bijpraten op ons gelegenheidsterras met een frisse pint of een fruitsapje binnen handbereik.

Afspraak: om 14.15 u. voor de wandeling en om 16.15 u. voor de pinteling.

Adres: Legerstraat, 40 (schuin over nr 75). Opgelet: honden zijn niet toegelaten op het reservaat !

Gidsen: Nicole Boussemaere - 0494/71 59 32

Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (*enkel op de dag zelf bereikbaar*)

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.
De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.
Kostendelend vervoer aan 5 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd. ARDEA activiteiten aan 7 eurocent/km

Dinsdag
21.07 - 8u.

Rondje pontje: fietsen langs de West- en Oosterschelde

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 17.30u. ter plaatse

Inschrijven !

Met de fiets over land, en langs het water, van land naar land, met een veer- of een vast pontje, in een rondje, dat is Rondje Pontje. Zeeland, waterland bij uitstek, is daarvoor een uitgelezen plek. Brede, rustige fietspaden, prachtige vergezichten, leuke dorpen en mooie natuurgebieden ... aan variatie geen gebrek. Zoals je van ons gewoon bent, fietsen we een lus van 45 à 50 km aan een rustig tempo. Onderweg is er altijd wat te zien en stoppen we om naar vogels of wie weet naar zeehonden te kijken. 's Middags nemen we ruim de tijd voor een hapje, een drankje of ander lekkers.

Vandaag rijden we de 16e editie van deze jaarlijkse tocht. Na de vorige rondjes in het rivierenland van Lek, Maas en Waal, zoeken we het deze keer wat dichterbij huis in Zuid Beveland en Tholen. We kiezen voor een route die deels vergelijkbaar is met het allereerste rondje pontje, in de zomer van 2004. We toeren eerst langs de Westerschelde richting mosseldorp Yerseke waar we de veerboot nemen naar Tholen. Na de middagpauze volgen we de oever van de Oosterschelde, deels langs de gekende Oesterdam.

Wie mee wil verwittigt vanaf nu Erik Raes 0472/80 71 13 of e-mail raes.janssens@gmail.com tot ten laatste 14 juli met de vermelding: fietsvervoer met eigen wagen: ja/nee, mogelijke plaats(en) in je auto voor medefietsers/fietsen en je telefoonnummer. Voor de vaarkosten voorzie je € 6, samen met de voorbereidingskosten (€ 2 p.p.) ter plaatse te betalen.

Afspraak: vertrek met eigen wagens om 8.00 u. aan 't Spant, Boomsesteenweg 333 te Wilrijk. Einduur ter plaatse rond 17.30 u.

De deelnemers ontvangen nog een bevestiging of worden verwittigd ingeval de afspraak wijzigt.

Meebrengen: picknick, drank, kijker, fototoestel, regenkledij en uiteraard je fiets die rijklaar is.

Indien nodig, zorgen we voor extra fietsvervoer (+ € 2 extra per fiets).

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Erik Raes

Zondag
26.07 - 9.15u.

Bosreservaat Coolhem Puurs

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 12.00u. ter plaatse

Het domein Coolhem, 13,7 ha groot, gelegen in Kalfort werd aangekocht door de gemeente Puurs in 1987. Het bestond toen uit een historisch gebouwencomplex, gelegen in een oud parkbos met omwalling, een oude boomgaard, dreven en akkerpercelen. Aansluitend en vanouds één geheel vormend, is er het bijzonder waardevolle maar ontoegankelijke natuurgebied "De Moeren", 79 ha groot en eigendom van het Vlaamse Gewest. Het is alweer 5 jaar geleden dat we een bezoek brachten aan dit niet toegankelijke deel. Bewandelde paadjes zijn er niet dus het wordt een 'wilde tocht' in ongerepte natuur.

Mis de kans niet om dit prachtige gebied te bezoeken!

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 9.15 uur (kostendelend vervoer). Je kunt rechtstreeks naar het gebied gaan. In dit geval afspraak om 10.00 uur aan de ingang van het gebied, Coolhemstraat 64, 2870 Puurs. Einde ter plaatse omstreeks 12.00 uur.

Mee te brengen: verrekijker, fototoestel, eventueel veldgidsen, loepje, laarzen, enkele euro's voor de plaatselijke gids.

Gids: plaatselijke gids

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (enkel op de dag zelf bereikbaar)

fietsen in Zeeland

Bonte vliegenvanger - foto: Walter De Weger

Zondag
26.07 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 11 juli.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zaterdag
1.08 - 14.00u.

**Bonte nestkasten
timmermiddag**

Fort 7, Wilrijk

Einde: 17.00u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

Ook tijdens het wat rustigere zomerseizoen steken we graag de handen uit de mouwen voor onze vogels. Nestkasten timmeren om ze in de herfst te kunnen ophangen is dan een gezellige en nuttige activiteit. Al wie een klein beetje handig is met hout, schroeven en verfkwasten en wil leren hoe je een degelijke nestkast maakt is hierbij welkom. Ook kinderen kunnen, samen met een begeleidende ouder, op deze timmer-middag hun steentje bijdragen en iets bijleren over het nut van het maken van vogelkastjes.

Dit jaar focussen we op de bouw van nestkasten voor de **Bonte vliegenvanger**. Dat is een heel mooi en bij ons vrij zeldzaam zangvogeltje die makkelijk tot broeden komt in nestkasten. Hij verkiest daarvoor open loofbos. Jammer genoeg is hij een late zomergast, waardoor vaak alle nestkasten bezet zijn door mezen en andere zangvogeltjes als hij op kastenjacht gaat. Door héél veel nestkasten in een geschikte habitat te plaatsen is de kans groot dat er ook voor de bonte vliegenvanger nog een huisje vrij is. Onze vogelwerkgroep streeft er naar om weldra zo'n **60 nestkasten** te kunnen ophangen in een eerste geselecteerd, geschikt bosbiotoop in ons werkingsgebied. Deze aanpak werkte al met succes in de noordrand van Antwerpen, het wordt afwachten of het ook lukt aan de zuidelijke kant. Werk aan de winkel dus, en alle hulp daarbij wordt in grote dank aanvaard.

Ardea voorziet (voorgezaagd) hout, schroeven en werk materiaal, maar wie komt brengt best ook zelf een boor- of schroefmachientje, werkhandschoenen e.d. mee. Om het stof en zaagsel door te spoelen voorzien we een lekker 4-uurtjesbuffet met een bonte mélange van sapjes-cocktails, vers zomerfruit, smeùige gebakjes en bruisende borrels voor alle medewerkers.

Corona-modus:

Bij droog weer werken we buiten, op tafels met voldoende tussenafstand.

Bij regenweer: binnen, met handschoenen en mondkmaskers en afstandshoudend werken maar met beperkt aantal deelnemers per tijdsslot (we stellen dan vooraf een tijdsschema op).

Afspraak: Fort 7, lokaal en omgeving De IJsvogel, Fortstraat, Wilrijk. We starten om 14.00 uur, einde omstreeks 17.00 uur.

Deelname is gratis, maar inschrijven vooraf is nodig via mail aan schild.niels@gmail.com (ten laatste op 29/07). Ingeschreven deelnemers ontvangen kort voor aanvang nog een melding omtrent de exacte aanpak.

Begeleiding: Niels en Eddie Schild, Joris Van Reusel.

Meer info via ardea@hobokensepolder.be

Zaterdag
8.08 - 10u.

Fort 7, Wilrijk

Onderhoud lokaal IJsvogel

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 12.30u.

Ons lokaal de IJsvogel ziet wel wat af en kan af en toe een stevige opknabbeurt gebruiken. Een likje verf op de muren en het plafond, een grondige poetsbeurt, het ruimen van de de goten, enz... . Op deze voor-middag gaan we dan ook aan de slag onder het motto, vele handen maken het werk licht. Voor materiaal zorgen wij, zorgen jullie voor de man/vrouwkracht?

We voorzien voor de medewerkers een (gratis) middag-picknick, gezond en lekker op onze grote bank... . Graag wel een seintje als je blijft picknikken zodat we de juiste hoeveelheid kunnen voorzien.

Afspraak: om 10 u.

Meebrengen: gepaste (werk)kledij

Leiding: Hugo Waeterschoot - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Maurice De Neve - maurice.deneve1@gmail.com

Zaterdag
8.08 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 11 juli.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zondag
09.08 - 13u.

Mosselgoren & Neerhelst

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 17u.

De natuurgebieden Mosselgoren en Neerhelst worden gescheiden door het kanaal Herentals – Bocholt. Beide terreinen bestonden eeuwenlang uit moeras omzoomd met kleine hooilandjes en houtkanten. 25 Jaar geleden raasde in de Mosselgoren een ruilverkaveling door het landschap. Het ganse gebied veranderde volledig van uitzicht. Sinds 20 jaar werkt ANB in het centrale blok van 50 ha intensief aan het natuurherstel. De metamorfose is indrukwekkend, afwateringsgrachten werden poelen, maisakkers werden bloemrijke graslanden en de broekbossen werden vernat. Het natuurgebied Neerhelst (eigendom van Natuurpunt) bleef van deze ontginningsgolf gespaard. Hier vinden we een kleinschalig landschap met hooilandjes omzoomd door houtkanten, bosjes, poelen en een stukje zandrug. Voor de zang van Blauwborst, Kleine karekiet, Rietgors zullen we vermoedelijk een andere keer moeten terugkomen. Planten als Gevlekte orchis, Ratelaar, e.a. specialekes hopen we wel onder de loop te krijgen.

Afspraak: we vertrekken om 13.00 u. op de Bist te Wilrijk (kostendelend vervoer). Omstreeks 16.30 u. – 17.00 u. hopen we met een voldaan gevoel terug te zijn. Wie rechtstreeks naar daar wil gaan wordt om 14 u. verwacht naast het kanaal aan de Haverbeemden (onder de brug van de Larumsebrugweg) in Geel.

Mee te brengen: loop, verrekijker, fototoestel, stevig schoeisel of laarzen bij regenweer.

Gids: Eddy Vercammen

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zaterdag
15.08 - 6.30u.

Bezoek aan de ringpost VRS
Anderstad te Lier

Afspraak: 't Spant
Boomsesteenweg 333, Wilrijk

Einde: 12.00u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

Deze ringpost in het Natuurgebied Beneden-Nete is gelegen aan de brede rietkragen van de telpost Anderstad. Het gebied ligt geprangd tussen het Netekanaal en de Loverijkse Beek.

Hier kan je vele zeldzaamheden tegen het lijf lopen. De rietpartijen en vijvers dienen als rustgebied én broedgebied voor heel wat zeldzame vogelsoorten.

Het gebied werd genoemd naar de voormalige middeleeuwse waterburcht die als verdedigingspost fungeerde en waar tol geheven werd. Het kasteel dat vroeger Randerstadt heette behoorde toen tot het Land van Arkel.

Gerhard Smets is de ervaren plaatselijke ringer die ons zal ontvangen en tonen hoe alles in zijn werk gaat. Karekieten, Bosrietzangers, Grasmussen, enz.. zullen de revue passeren. Wie weet misschien wel de zeldzame Waterrietzanger?

Het aantal deelnemers is beperkt tot maximum 15. Hou hier rekening mee en meldt je daarom tijdig aan via e-mail: ardea@hobokensepolder.be

Afspraak: we vertrekken om 6.30 u. vanaf de parking aan de Boomsesteenweg 333, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant). Einde rond de middag afhankelijk van wat zich aanbiedt op de ringpost.

Leiding: Wim Stappers – 0477/51 61 54

Corona-modus: informatie wordt kort vooraf bekend gemaakt via de blog.

Kluut - foto: Kathy De Lange

Rietzanger - foto: Guy Borremans

Zaterdag
22.08 - 7u.

Steltloperstocht in
Zeeuws-Vlaanderen

Afspraak: 't Spant
Boomsesteenweg 333, Wilrijk

Einde: 12.30u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

Voor deze zomerklassieker trekt ARDEA dit jaar naar de beste steltloperplekjes in Zeeuws-Vlaanderen. Op dit moment van het jaar is voor vele steltlopers de terugtrek naar het zuiden al volop aan de gang, maar de meeste dragen hun kleurrijke zomerkleed nog. Rond de Scheldemonding vinden ze een rijk gedekte tafel om er ofwel de hele winter door te brengen of om er krachten op te doen voor hun verdere reis, vaak tot diep in Afrika. We kunnen op deze tocht dus veel verschillende soorten waarnemen (en misschien ook enkele bijzondere) van deze elegante vogels op hoge poten en goed leren hoe je ze kan onderscheiden, wat niet altijd zo gemakkelijk is.

Afspraak: we vertrekken om 7 uur aan 't Spant, Boomsesteenweg 333 te Wilrijk; terug in Wilrijk rond 19 uur.

Mee te nemen: 's Middags eten we ons lunchpakket in een lokaal cafeetje. Zonnecrème is soms nuttig, maar voorzie zeker ook een winddichte jas. Bij droog weer volstaan stevige wandelschoenen.

Leiding: Wim Stappers en Marc Hofman

Bij voorkeur inschrijven via mail ardea@hobokensepolder.be

Corona-modus: informatie wordt kort vooraf bekend gemaakt via de blog.

Zaterdag

29.08 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Zomerwandeling

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Voor de meesten onder ons loopt de "grote vakantie", die er door Corona misschien helemaal anders heeft uitgezien dan voorgaande jaren, stilaan ten einde.

Met veel enthousiasme om na een lange periode terug ons Fort 7 te ontdekken trekken we er op uit om heel relax te genieten van alles wat de natuur ons te bieden heeft in deze oogstmaand. Samen bewonderen we de prachtige zomerbloei, zoeken we de eerste paddenstoelen, laten we ons betoveren door de veelkleurige vlinders en libellen en speuren we naar de in het groen verstopte vogels. Met een beetje geluk zien we de IJsvogel als een blauw oranje juweel de lucht doorklieven.

Met deze algemene natuurtocht, in een rustgebied temidden van een verstedelijkte omgeving, willen we je laten genieten van de pracht en veelzijdigheid van de natuur.

Na afloop kan je, indien de weersomstandigheden het toelaten, nog even nakaarten en een glaasje drinken op het terras van ons stamlokaal "de IJsvogel".

Afspraak: 14.00 uur, aan de ingang van Fort 7 Legerstraat 40 (schuin tegenover nr. 75) te 2610 Wilrijk Antwerpen. Let op het spandoek van Natuurpunt aan de ingang.

Einde van de wandeling voorzien rond 16.30 u.

Mee te brengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel regenkledij, verrekijker, fototoestel en loepje.

Leiding: Nicole Boussemaere - 0494/71 59 32

Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (enkel op de dag zelf bereikbaar)

Grootoorvleermuis - foto: Niels Schild

Lavendelheide

Zaterdag

29.08 - 19.30u.

Fort 7, Wilrijk

Vleermuizenavond

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 21.45u.

Dit weekend wordt er overal in Europa aandacht gevraagd voor vleermuizen, en daar doen we naar goede gewoonte graag aan mee. In deze periode trachten de meeste vleermuizen hun gewicht op peil te brengen om de winter goed door te komen. Ze gaan dus veelvuldig op jacht op zoek naar voedsel. Een uitgelezen moment dus om ze met een batdetector (een toestel die de geluiden van vleermuizen hoorbaar maakt) te "beluisteren" en hun jachttechniek waar te nemen. Tegen zonsondergang (vandaag verwacht tegen 20.45 u.), gaan de vleermuizen actief op zoek naar voedsel. Het is precies dan dat ze het best waarneembaar zijn en we ze bijvoorbeeld laag kunnen zien scheren over de Fortgracht op zoek naar muggen, of de boomkruinen afspeuren naar motten en andere insecten. We starten de avond met een mooi geïllustreerde en interactieve diareeks met videofragmenten over de jachttechnieken van jagende Franjestaarten en Grootoorvleermuizen, hun levenswijze en een overzichtje van de meest voorkomende vleermuizen in Vlaanderen. Nadien volgt de praktijk met een speuractie over de grachten waarbij we aan de hand van een Batdetector het ultrasone geluid van Vleermuizen hoorbaar maken voor het menselijke oor. We moeten hiervoor natuurlijk wel hopen dat de weersomstandigheden niet te slecht zijn en het niet te hard regent. Het hoeft geen toelichting dat dit een erg kindvriendelijke activiteit is.

Afspraak: Wil je er bij zijn vandaag, dan verwachten we je ofwel tegen 19.30 u. aan het lokaal de IJsvogel (ingang Fort VII aan de Legerstraat 40 te Wilrijk) ofwel om 20.30 u. voor de start van de wandeling. We zijn terug een uurtje na zonsondergang tegen 21.45 u.. De diareeks is dezelfde als deze van vorig jaar.

CoVID afpraken: indien er nog restricties zouden zijn ivm CoVID komen we deze evident strikt na.

Bij beperking van het aantal bezoekers wordt voorrang gegeven aan wie eerst komt en gezinnen met jonge kinderen.

Gids en leiding: Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zondag
30.08 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 11 juli.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zondag
6.09 - 8u.

Verrassingstocht

Afspraak: 't Spant
Boomssteenweg 333, Wilrijk

Einde: 18.30u.

ARDEA organisatie

Aanmelden verplicht

Toch tenminste één keer in het jaar, verrassen we de mensen graag door niet op voorhand aan te kondigen waar de tocht naartoe zal gaan.

Dit jaar betekent dit ook dat we mogelijk een gebied bezoeken waar we nog nooit of amper geweest zijn. Wie nieuwsgierig is waar we naar toe gaan en wat we zullen zien, moet dus zeker mee! Vermits de motor van de vogeltrek naar het zuiden al stevig aan het pruttelen is, hopen we natuurlijk om jullie heel wat moois te kunnen voorschotelen!

Afspraak: om 8.00 u. aan 't Spant, Boomssteenweg 333, Wilrijk. Einde om 18.30 u.

Meebrengen: vogelkijker en telescoop, vogelgids, fototoestel, aangepaste kledij, picknick.

Begeleiders: Wim Roelant (0477/34 07 21), Joachim Pintens, Joris Van Reusel (0486/83 62 34)

Aanmelden vooraf is nodig via mail naar ardea@hobokensepolder.be.

Corona-modus: informatie wordt kort vooraf bekend gemaakt via de blog.

Zaterdag
12.09 - 7.30u.

Malchamps (Spa)
Hoge Venen

Autocartocht

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 19.30u. te Wilrijk

Inschrijven verplicht

Het hoogveen gebied van Malchamps is gelegen halverwege tussen Francorchamps en Spa. Het gebied is uniek en wordt gekenmerkt door talloze Pfalsen (soort pingo's) met een prachtige hoogveenflora (en fauna). Midden deze poelen die ontstaan zijn op het einde van de laatste ijstijd hebben zich zeldzame planten zoals de Veenbes, zonnedauw en Lavendelheide ontwikkeld, op de bulten van het hoogveen. Kwetsbaar maar o zo mooi. Maar ook de pingoranden zijn bijzonder interessant met de Beredruif, Stippelvaren en andere planten die eigenlijk nog restanten zijn van de laatste ijstijd. Maar ook Beenbreek, Rode bosbes... en ga zo maar door, komen in het gebied veelvuldig voor. Midden september zijn ook de hazelnoten rijp waardoor de Notenkraaker zich al eens wat makkelijker (en soms erg luidruchtig) laat zien en de laatste libellen de Boomvalken bekoren. Je merkt het, een uitzonderlijk gebied dat gelukkig beschermd bleef doordat het het voedingsgebied vormt voor de bronnen van Spa Monopole. Ik verzeker je, je zal in België moeilijk een mooier stuk hoogveen van vlakbij kunnen bewonderen. Ondanks dat we in totaal een 9-tal km wandelen (op een ganse dag) is deze tocht niet moeilijk omdat we meer dan de helft van de dag over comfortable knuppelpaadjes lopen, rakelings langs en af en toe zelfs dwars over pingo's. Een ideale gezinsuitstap dus (ook voor jongeren).

Hopelijk valt het weer mee want we eten onze boterhammen 's middags buiten op, al kunnen we wel wat schuilen als het moet.

Meebrengen: picknick (incl. drank), verrekijker en eventueel veldgidsen. Het is en blijft hoogveen wat betekent dat laarzen absoluut noodzakelijk zijn als het geregend zou hebben in de periode ervoor. Graag ook reserveschoenen voor in de bus.

Afspraak: we vertrekken om 7.30 u. aan de Bist te Wilrijk waar je ons rond 19.30 u. terug mag verwachten.

Gezien de afstand gaan we met de autocar, waarbij we ex-CoVID het aantal deelnemers beperken tot max 25, om extra afstand te houden (mocht dit nog nodig zijn). Vandaar dat we de prijs iets moeten optrekken naar 25 €/persoon of max 65 € / gezin. Je krijgt er dan ook een fantastische, lange dag voor.

Storten op rek. n° BE02 9799 7675 4740 van Natuurpunt Zuidrand met vermelding van je naam, aantal deelnemers en tel. vòòr 5 september.

Gids en leiding: Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zaterdag
12.09 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 11 juli.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Ree

Witpootglinsterkopje

Zondag

13.09 - 13.00u.

**Domeinbos Grotenhout in
Gierle & Vosselaar**

Natuurwandeling

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 17.00u. ter plaatse

Grotenhout, nooit van gehoord? Dan moet je daar dringend verandering in brengen.

Prachtig landschap, verschillende soorten bos, namelijk eiken-, beuken-, essen- en elzenbos.

Voeg daarbij een grote plas en enkele statische dreven, dan heb je alle ingrediënten voor een gevarieerde namiddag natuurbeleving.

Het gebied is eigendom van de Vlaamse overheid en wordt beheerd door ANB, het Agentschap voor Natuur en Bos. Als we even grasduinen in waarnemingen.be vallen er enkele vogels op Snor, Wielewaal, Wespindief, Middelste Bonte Specht en Zwarte Specht, de eerste drie in mei. Planten: Blauwe Knoop, Gaspeldoorn, Kruipbrem, Tandjesgras, Gesteeld Glaskroos, Pilvaren, etc.

Met Colybia (Planten-, mossen- en zwammenwerkgroep Schijnvallei) bezochten we het gebied al enkele malen, ook voor de paddenstoelen.

Jef van Beek woont in de onmiddellijke omgeving en is een trouwe deelnemer aan Colybia. Hij is dus de geknipte man om deze excursie mee te begeleiden. Walter en Jef vullen mekaar goed aan. Mogelijk draagt de boswachter ook een steentje bij.

Afspraak: vertrek om 13 u. aan de Bist te Wilrijk en samenkomst ter plaatse om 13.45 u. op de parallelweg naast de autostrade aan de brug naar Vosselaar.

Neem afrit 23 op de E34, Turnhout-West, richting Gierle, eerste straat rechts De Breem, volgen tot voorbij de brug over de autostrade, niet oversteken.

Google Maps: <https://goo.gl/maps/X64LJs41gnuQpR7f6>

Einde rond 17 u. ter plaatse.

Mee te brengen: verrekijker, loep, foto toestel, stevige wandelschoenen, regenkleidij.

Gids en leiding: Walter Van Spaendonk - 0479/98 57 77 - walter.van.spaendonk@skynet.be

Ria - 0474/81 83 53,

Jef Van Beek - 0470/47 68 35 - jefvanbeek@gmail.com

Dinsdag

15.09 - 20u.

Infoavond watervogeltellingen

**Afspraak: CC Moretus,
Berkenrodelei 36 te Hoboken**

Einde: ? u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

Sinds begin jaren tachtig worden in Vlaanderen elke winter zes midmaandelijke tellingen georganiseerd in de periode oktober t.e.m. maart. Het doel van dit (internationaal) lange termijn monitoring-project, is om een inzicht te verkrijgen in de aantallen, de trends en de verspreiding van watervogels die tijdens de winter of de trekperiode in onze waterrijke gebieden verblijven.

De coördinatie van de tellingen en het beheer van de gegevensbank is in handen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, in samenwerking met Natuurpunt Studie. Ludo Benoy is al vele jaren de regio-coördinator voor Antwerpen. Op deze infoavond zal hij zijn rijke kennis over dit project met ons delen en de trends van onze watervogelpopulaties toelichten, zowel op internationaal, Vlaams als regionaal niveau. Ludo is een gepassioneerde spreker, dus het wordt zonder twijfel een boeiende avond. En wie weet heb je nadien zin om in ons werkingsgebied zelf mee op stap te gaan als teller.

Afspraak: om 20 uur in CC Moretus, Berkenrodelei 36 te Hoboken.

Bij voorkeur inschrijven via mail ardea@hobokensepolder.be.

Corona-modus: informatie wordt kort vooraf bekend gemaakt via de blog.

Zaterdag
19.09 - 7.30u.

Start herfsttrektellingen
Scheldedijk Hobokense Polder

ARDEA organisatie

Zie verder in dit nummer.

Info: Maarten Mortier - mmortar@hotmail.com - 0496/86 98 44

Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be - 0495/23 77 10

Blog Ardea: <https://ardea.hobokensepolder.be/#home>

Corona-modus: informatie wordt kort vooraf bekend gemaakt via de blog.

Zondag
20.09 - 13.00u.

Wandeling Barebeek

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 16.30u. ter plaatse

Ten Zuidoosten van Mechelen tussen de Dijle en de spoorweg Mechelen – Leuven ligt het mondingsgebied van de Barebeek. Een mozaïek van her en der verspreide gebieden, vochtige weilanden, ruigtes, akkers, een broekbos, kleine landschapselementen... vormen het landschap. Water afvoeren naar de Dijle is moeilijk. Als er veel regen valt lopen de weilanden onder water en worden ze een vogelparadijs. Weer of geen weer, de wandeling door dat gebied is voor iedereen toegankelijk.

Afspraak: we vertrekken om 13.00 u. op de Bist te Wilrijk met kostendelend vervoer. Einde ter plaatse omstreeks 16.30 u. Wie rechtstreeks naar daar wil gaan wordt om 14.00 u. verwacht aan het Bezoekerscentrum van Natuurpunt in Muizen, Muizenhoekstraat 7, 2812 Muizen.

Mee te brengen: stevige wandelschoenen, verrekijker, fototoestel, loepje.

Gids: Marc Verhelst

Leiding/gids: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zondag
27.09 - 8.20u.

Bazelse- en Kruibeekse polder

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 11.30u. ter plaatse

Om overstromingen van de Schelde bij extreem stormtij stroomafwaarts te voorkomen werden ingrijpende werken uitgevoerd in de poldergebieden van Bazel en Kruibeke. Vlakbij de aanlegsteiger in Bazel liggen zowel getijdegebieden (slikken en schorren), een weidevogelgebied en een broekbosgebied. Voor vogels is het dan ook een uitstekend broed-, doortrek- en overwinteringsgebied. De gids is beroepshalve betrokken bij het beheer van dit gebied en tevens vogelkenner zodat hij heel wat boeiend zal kunnen vertellen.

Afspraak: om 8.20 u. op de Bist te Wilrijk

Mee te brengen: verrekijker, vogelgids, eventueel telescoop, aangepaste kledij, een hapje en een drankje.

Gids: Wim Mertens

Leiding: Tuur Wuyts - 03/449 99 11- 0474/55 25 75

Zondag
27.09 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 11 juli.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zondag
4.10 - 10 u. - 11 u.

het Meerdaalwoud te Nethen

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 16.30u. ter plaatse

Het Meerdaalwoud en het aansluitende Heverleebos zijn samen goed voor zo een kleine 600 ha aaneengesloten bos. Het zijn overblijfselen van het oorspronkelijk veel grotere "Kolenwoud". De week van het bos ligt in het verschiet en (bijna) het prille begin van de herfst. We wandelen een lus vanuit het dorpje Nethen in de buurt van St. Joris –Weert, langs de zuidkant van het bos in de Dijlevallei. De zon staat al wat lager wat de landschappen prachtig doet uitkomen. En afhankelijk van het weer beginnen de bossen reeds te verkleuren. Een mooie gelegenheid dus om dit gebied van dichterbij te bekijken.

Afspraak: we hebben een speciaal tijdschema voor vandaag: om 11 u. vertrekken we aan de Bist te Wilrijk. We rijden naar St. Joris-Weert waar we in café "In de Rapte" onze picknick verorberen om nadien een mooie namiddagwandeling te maken. Einde rond 16.45 u. ter plaatse.

Meebrengen: picknick (drank in het cafe te verbruiken), goede stapschoenen, loepje, paddenstoelengids.

Leiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zaterdag
10.10 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 11 juli.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Nonnetje - foto: Walter De Weger

Grote bloedsteekmycena

Zondag
11.10 - 7.45u.

**Oostkustpolders: trekvogels
& eerste wintergasten**

Afspraak: 't Spant, Wilrijk

Einde: 18.30u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht !

Als het goed zit, vliegt in deze periode van het jaar een ganse schare aan vogels zuidwaarts naar hun overwinteringsgebieden. De kust gebruiken ze daarbij dankbaar als richtsnoer voor hun risicovolle tocht.

De polders, wadden, bosjes en kreken vormen eveneens een welkome rust- en "bijtank"-plaats om aan te sterken vooraleer de reis verder te zetten. Ook arriveren stilaan de eerste wintergasten als ganzen en eenden uit het noorden. We hopen daarom vandaag een zo gevarieerd mogelijk aanbod aan vogels te aanschouwen. Dit zullen we doen door verschillende types van habitat te bezoeken. Mogelijkheden hierbij zijn o.m. de Spuikom van Oostende, de bosjes van de Haag van Heist, de Baai van Heist en uiteraard ook de polders, waarvan de bekendste in Uitkerke en omstreken.

Afspraak: om 7.45 u. aan 't Spant, Boomssteenweg 333, Wilrijk. Einde om 18.30 u.

Meebrengen: vogelkijker en telescoop, vogelgids, fototoestel, aangepaste kledij, picknick

Begeleiders: Wim Roelant - 0477/34 07 21

Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Inschrijven nodig via mail naar ardea@hobokensepolder.be voor 9/10

Corona-modus: wordt kort vooraf bekend gemaakt op de blog.

Zondag
11.10 - 10 u. - 15 u.

**Kindernatuurzoektocht
in het Uilenbos**

**Afspraak: Lintsesteenweg te
Hove**

Vandaag, gedurende de week van het bos, willen we je zelf het Uilenbos laten ontdekken. Het Uilenbos te Hove ligt er nog steeds vrij ongestoord bij. Je kan er statige eiken en beuken bewonderen maar ook vochtige broekbossen. Door deze afwisseling komt er heel wat biodiversiteit voor, denk maar aan voorjaarsplanten, reeën, hazelwormen, spechten... en heel wat meer.

Maar vandaag kunnen jullie dit zelf bewonderen aan de hand van een zoektocht die we speciaal hebben uitgestippeld voor jullie. We vertellen je heel wat weetjes en laten je zelf veel ontdekken. Je kan vertrekken wanneer je wil tussen 10 u. 's morgens tot 15 u. 's namiddags langs de kant van de Lintsesteenweg. Je krijgt dan een speurtocht mee die we op het einde samen met je bekijken op onze grootse Uilenbosbank. De speurtocht is uitgewerkt voor kinderen tussen 6 en 12 jaar... maar wees gerust, volwassenen kunnen hem ook uitlopen hoor. Reken op minstens 1,5 u. voor de wandeling.

Afspraak: toegang aan de Lintsesteenweg.

Meebrengen: je verrekijker, indien de gelukkige bezitter. Voor de wandeling volstaat stevig wandelschoeisel tenzij bij hevige regenval de dagen ervoor. Dan zijn laarzen echt wel noodzakelijk.

Leiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zondag
25.10 - 7u.

Zeetrekten in Westkapelle
Jagers, Pijlstormvogels en Franjepoten in het vizier?

Afspraak: 't Spant, Wilrijk

Einde: 18.30u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht !

Tochten voor zeetrekten, het is altijd een beetje een gok. Zal het weer, en vooral de wind, goed zitten? Hopen op een stevige noordwester, liefst met niet te veel regen. Wat zijn die vogelkijkers toch kieskeurig! En ook een beetje gek! Wie hoopt er nu op 7 of meer Beaufort wanneer je ergens in een uithoek van Zeeland een zeedijk beklimt? En gaat daar dan ook nog een paar uurtjes over zee staan turen?

Inderdaad, dat is het ideale scenario voor wie graag eens zeevogels in de kijker heeft. Een krachtige (noord) westen wind blaast immers deze anders heel moeilijk waar te nemen soorten tegen de kust aan. Wees gerust, mocht het weer minder gunstig zijn, dan valt er in Zeeland nog heel wat ander moois te bespeuren. Vlakbij Westkapelle liggen enkele hele leuke natuurgebieden om steltlopers, eenden, ganzen en ander leuks te bekijken. Soms is het zelfs aangewezen de bosjes in de buurt nader te bekijken op zoek naar zangvogels waartussen al eens een Bladkoning, Kleine Vliegenvanger of andere zeldzaamheid kan zitten. Maar uiteraard rekenen we er stiekem op vanop de dijk enkele jan-van-genten, jagers, (pijl)stormvogels, zeekoeten of -eenden, franjepoten of misschien zelfs over de golven dartelende stormvogeltjes te kunnen zien vandaag.

Afspraak: om 7 u. aan 't Spant, Boomsesteenweg 333, Wilrijk. Einde om 18.30 u.
Meebrengen: vogelkijker en telescoop, vogelgids, fototoestel, aangepaste kledij, picknick
Begeleiders: Wim Roelant - 0477/34 07 21
Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Inschrijven is nodig via ardea@hobokensepolder.be voor 23/10.
Corona-modus: wordt kort vooraf meegedeeld via de blog

Zondag
25.10 - 13.30u.

Paddenstoelenwandeling
Schildehof - De Pont

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 16.30u. ter plaatse

Door de eeuwen heen heeft er rond paddenstoelen een magische en geheimzinnige sfeer gehangen. Zelfs nu nog worden een heleboel fabeltjes verteld omtrent giftigheid, groeiplaatsen, plukken, enz. Tijdens deze wandeling gaan we niet alleen enkele soorten bekijken, maar ook eetbare en giftige soorten behandelen. Is paddenstoelen plukken schadelijk en de oorzaak van de achteruitgang van de soort? Waarvoor worden en werden ze gebruikt? Het wordt een boeiende reis door de mysterieuze paddenstoelenwereld. Het gemeentelijk domein Schildehof beslaat ongeveer 42 ha. Het oostelijk deel (De Pont, ongeveer 10 ha) is een natuureservaat, terwijl de rest een natuurpark is. Vanaf 1971 werd het domein opengesteld voor het publiek. De meeste initiatieven (Dodoentuin, vlinderpark, bijenhal) kwamen meestal van vrijwilligers.

Afspraak: we vertrekken met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 13.30 uur (kostendelend vervoer) en eindigen om 16.30 uur ter plaatse. Wie rechtstreeks naar daar wil gaan wordt om 14.00 uur verwacht op de parking aan de Orangerie, De Pont, Schilde.

Mee te brengen: veldgidsen, fototoestel, loepje, stevig schoeisel.
Leiding/gids: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (*enkel op de dag zelf bereikbaar*)

Zondag
25.10 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 11 juli.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.
Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.
Gidsen: historische gidsenploeg
Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Gaat jouw voorkeur uit naar een elektronische i.p.v. een gedrukte rAntGroen ?

Vanaf het volgende rAntGroennummer kan je ervoor kiezen om ons tijdschrift **enkel in elektronische vorm te ontvangen**. Laat het ons weten via Natuurpunt.zuidrand@gmail.com en we bezorgen je alle 3 maanden pro-actief een mail met een link naar ons tijdschrift. Even downloaden en direct in je elektronische brievenbus, zonder vertraging, waar je ook bent, op je tablet, GSM, PC of zelfs televisie... Zo heb je onze agenda en artikelen overal bij. En elektronisch gaan heeft nog heel wat meer voordelen ! rAntGroen verschijnt volledig in kleur. Je kan dus optimaal genieten van het beeldmateriaal. Er sneuvelen minder bomen en je bespaart ons een aardige duit aan drukkosten, geld dat we volledig kunnen inzetten voor meer natuur. Denk er maar eens over na... niets anders dan voordelen, niet ? Stuur dus snel een mailtje en we wisselen je papieren versie in voor een elektronische.

Zaterdag 19 september tot 7 november 2020

Herfsttrektellingen op de Scheldedijk Hobokense Polder

Zoals ieder jaar begint de jaarlijkse migratie van de vogels in september. Onze zomergasten verlaten dan onze contreien om te gaan overwinteren in het warme zuiden. Hun plaats wordt dan door de wintergasten ingenomen die vanuit het hoge noorden naar hier afzakken om te genieten van de zachtere winters . Op verschillende trektelposten wordt deze vogeltrek, van zangvogels, waadvogels, eenden en niet te vergeten roofvogels, geobserveerd en in kaart gebracht door de tellers. De vogelwerkgroep ARDEA organiseert voor de 15e keer deze herfsttrektellingen op de Scheldedijk in de Hobokense Polder. Zoals ieder jaar kunnen we toch enkele zeldzame vogels de revue zien passeren. Denk maar aan de groepen Kraanvogels, Ooievaars, Kramsvogels , Koperwieken en wie weet Beplijsters. Naargelang de windrichting, verschijnen ook minder voorkomende roofvogels zoals Visarend, Rode en Zwarte wouw, soms ten tonele. De waarnemingen in de lucht worden af en toe afgewisseld door een zeehond die in de Schelde even langs de dijk komt zwemmen, en wie weet komt er nog eens een Bever zijn opwachting maken.

Al de verzamelde gegevens van de trektelposten samen geven de beleidsmakers en wetenschappers een duidelijker beeld van hoe het gesteld is met ons milieu.

We beginnen dit jaar op zaterdag 19 september om 7.30 u. met de dagelijkse trektellingen tot 7 november. Hou wel het blog van ARDEA in het oog , want bij slecht weer gaat de trektelling niet door. Op 3 en 18 oktober zijn er eveneens trektellingen in het kader van Eurobirdwatch.

Iedereen , kenners, beginners en geïnteresseerden zijn steeds van harte welkom. Tijdens deze dagen komen we dikwijls ogen te kort.

Info: Maarten Mortier - mmortar@hotmail.com - 0496/86 98 44
Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be - 0495/23 77 10

Blog Ardea: <https://ardea.hobokensepolder.be/#home>

Met een geweldig startfeest in januari (kick-off van de gewijzigde aanpak genaamd Ardea 2.0) en een minutieus in elkaar gepuzzelde halfjaarlijkse activiteitenkalender werd voor vogelwerkgroep Ardea een veelbelovende nieuwe lente in geluid. We stonden te popelen om op excursie te vertrekken naar het Viersels gebroekt toen de avond voordien, 14 maart, de zachte lockdown werd ingesteld. Sindsdien moesten we in ons kot blijven en bijgevolg 11 publieke activiteiten afgelasten. De meeste van deze activiteiten zullen we volgend jaar opnieuw trachten te programmeren. Pas op 20 juni zouden we weer een voegeexcursie kunnen houden, met toepassing van de gekende regels. Dat was niet simpel, en de vraag stelt zich hoe we dit in de toekomst beter kunnen doen.

Naast de vraag wát we gaan doen in de komende maanden, en hoé we dat 'virusveilig' kunnen organiseren, dringt een ernstige reflectie zich op. Hoe leuk en aangenaam het ook is om in groep op voegeexcursie te gaan of om een cursus te volgen in een grote zaal, als we dat met respect voor de opgelegde regels doen is het sowieso minder gezellig. De babbels tussendoor, de picknicks, het samen door de telescoopen en opgemerkte vogels delen met de andere aanwezigen, het pintje achteraf... het is dát wat ons naast de interesse voor de natuur toch bindt? Hoe moet het dus in een vogelkijkhut, waar we makkelijk met 25 personen in hokten? Moeten we roepen naar de gids, op verre afstand, als we een vraag hebben? En wie hoorde dat zelfde getwief, als alle anderen op ruime afstand lopen?

Aangezien het nog wel even zal duren vooraleer het virus is verdwenen, moeten we voor de komende maanden (en jaren?) hier creatieve oplossingen voor vinden. Op zoek dus naar nieuwe werkvormen, pedagogische en sociale concepten om onze vogelpassie te kunnen blijven delen op een plezierige én veilige manier, met iedereen! Ziedaar een nieuw mission statement, nadat we het nog maar net hadden aangescherpt. Alweer een uitdaging om ons als vogelwerkgroep aan te passen aan de nieuwe realiteit. Zo zijn we dan op weg naar Ardea 3.0... Het klinkt een beetje raar maar dat is niet erg, want wil je succesvol overleven in een veranderende omgeving dan is het een kwestie van aanpassen. Want gewoon verder doen alsof er niks gebeurd is, of helemaal niks doen, dat zijn geen opties.

Daarom lanceerden we – als één van de eerste werkgroepen – al een aangepaste Garza! nieuwsbrief vol tips om ook in de coronacrisis te blijven vogelkijken.

Daarom zullen we de komende periode trachten onze activiteiten te herzien naar een corona-modus, waar mogelijk. Per activiteit maken we ons eigen draaiboekje opdat we het zo kunnen organiseren dat niemand zich onveilig hoeft te voelen en thuis blijft. Dat betekent misschien kortere activiteiten, of beperktere groepen. En steeds vooraf inschrijven, zodat we direct kunnen communiceren met deelnemers als de omstandigheden wijzigen.

Daarom denken we ook nog wat fundamenteler na, richting 2021 en daarna, en stellen we al onze traditionele activiteiten in vraag. Wat is essentieel en noodzakelijk? Hoe pakken we de dingen anders aan? Hoe bereiken we meer met minder? Welke lessen trekken we uit de coronacrisis en hoe geven we het nieuwe normaal mee vorm?

Omdat de vogelmicrobe waarmee we besmet zijn ook coroniaanse trekken heeft zijn we de afgelopen drie maanden meer dan ooit in alle stilte en eenzaamheid het veld en het bos ingetrokken, maar ook de woonwijken en kmo-parken van onze regio. Al monitorend, broedvogelatlas-gewijs karterend, op controlerende bij onze valken- en uilenkasten, vogelringend, fotograferend, tellend, observerend, nestkasten-ophangend... We zaten niet stil. Het leverde een massa waarnemingen en informatie op, met verrassende resultaten. De impact van het coronavirus, met rustige straten en drukke natuurgebieden zal nog moeten blijken. Het mooie, warme maar ook droge lenteweer zorgde zeker voor een bijzonder goed 'vogeljaar'. Nooit eerder werden zo veel soorten 'zuidelijke' roofvogels in Vlaanderen gespot als de voorbije maanden. Arenden en gieren zijn steeds vaker te zien boven onze droge akkers. Opnieuw doet dat vragen rijzen, over onze razendsnel veranderende wereld. Hoe kunnen we de strijd aangaan én voor het behoud van onze habitats, en voor adaptie aan het klimaat? Voorwaar, samen met de 'virusveilige' aanpak een stevige uitdaging!

Tegen die complexe maatschappelijke achtergrond tekenen we de komende maanden de krijtlijnen uit voor de toekomst. We blijven samen actief vogels bestuderen, beschermen en bekijken, maar het zal anders zijn. Aan ons en u allen om er mee over te waken dat we de kans grijpen om meer te veranderen aan onze werking dan het opzetten van maskertjes. Laat het inspirerend en vernieuwend zijn... En niet minder plezant!

namens het hele ARDEA-kernteam,

Joris Van Reusel

ARDEA info ook te raadplegen via www.hobokensepolder.be/vwg-ardea of via www.new.zuidrand.be.

De Waarnemer

In deze rubriek laten we een vogelaar uit het Ardea werkingsgebied aan het woord die een bijzondere vogelwaarneming beleefde. Dat kan gaan over een vertederende ontmoeting met een roodborstje in de tuin tot het spotten van een zeldzaamheid tijdens de trek. Of over het ontdekken van iets, waar je best trots op bent...

Al zo'n 34 jaar loopt hij rond in zijn geliefkoosde natuurgebied de Hobokense Polder die hij eigenlijk zijn achtertuin kan noemen. Als natuurgids, als afdelingsvoorzitter, als gedreven natuurbeheerder en vooral als grote natuurliefhebber is Danny Jonckheere één van de bezoekers die dagdagelijks blijven werken aan een bijzonder rijk en divers natuurgebied op amper enkele kilometers van de Antwerpse kathedraal. Tussen al de vergaderingen en Natuurpunctactiviteiten door vindt hij af en toe ook nog een vrij momentje voor zichzelf (en voor zijn zoon) om even het natte moerasbiotoop in te trekken. Tijdens de voorbije winter beleefden ze samen een mooie vogelwaarneming...

Roerdomp (*Botaurus Stellaris*) in de Hobokense Polder*

Het kwam goed uit, die 31e januari: Yaro moest niet naar school vanwege een pedagogische studiedag en ik had ook een vrije dag. Het regende niet en ik stelde hem voor om samen nog een klus te gaan doen in de polder. Na het snoeiwerk tijdens de Dag van de natuur was er nog een hoop kaphout blijven liggen langs een van de plassen en dat moest nog naar 'het depot' verplaatst worden. Als natuurbeheerder kon ik gebruik maken van de tractor om de zware stammen en blokken te verslepen.

Net bij het starten van de tractor vloog vlak voor ons een vrij grote bruine vogel op, die even verder achter een strook riet weer neerstreek. 'Heb je dat gezien Yaro?' vroeg ik mijn zoon, maar zijn blik stond nog niet op scherp en hij had die bruine vogel dus gemist. 'Als we samen op de tractor gaan zitten en héél langzaam wat verder doorrijden naar de rietkraag, krijgen we de vogel misschien nog wel even te zien. Nieuwsgierig?' Natuurlijk wel!' zei hij,

en zo bolden we 'in ralentis' versnelling reikhalzend en speurend door het zompige grasveld. Zou die bruine vogel hier nog ergens zitten? Ja hoor! Van achter een dunne repel met wat schraal riet stond hij ons aan te kijken: de Roerdomp! We verstilden, zo oog in oog met die prachtige maar zeldzame vogel... wat een mooie verrassing was dat! Gedurende wel drie minuten konden we hem goed bekijken. Op amper 20 meter afstand was de Roerdomp ook zonder verrekijker goed te zien. We zagen hoe hij zijn keel opbolde en een dikke kraag maakte. Toen vloog hij weer op om even verder opnieuw te landen. We lieten hem verder met rust en keerden terug naar de werkplek. Het werk ging vanaf dan eens zo vlot!

In al die jaren heb ik de Roerdomp nooit zo goed kunnen zien als toen. Soms zag je wel eens een glimp van een opvliegende vogel, maar steeds heel kort en ver. En dan gebeurt het op zo'n onverwacht moment. Ik ben vooral blij dat Yaro er bij was en we met zijn tweeën deze mooie waarneming konden delen. En ook omdat zo'n waarneming toch een bevestiging is voor al dat werk dat we met zijn allen al zo veel jaren doen in de polder: maaien, kappen, plaggen, de waterstand proberen hoog te houden... Alles gericht op onder meer deze doelsoort die het echt van visrijke rietmoerassen moet hebben. Het werkt!

Danny klinkt net niet euforisch maar wel heel gelukkig. Maar ook realistisch. 'We moeten nu nog niet gaan concluderen dat de Roerdomp hier broedt. Ik heb nadien nog een wildcamera geplaatst in de hoop om van deze toch schuchtere vogel meer waarnemingen te kunnen vaststellen. Buiten heel wat andere dieren zoals reeën, eenden en Houtsnippen kwam de Roerdomp helaas niet meer in beeld. Het is dus een waarneming van een rondzwervende wintergast, en het duidt zeker niet op een territorium. Maar het is toch al betekenisvol dat de Roerdomp in de Hobokense polder een geschikt rust- en foerageerbiotoop vindt. Ook al stond het gebied toen nog vrij droog. Gelukkig viel er de voorbije weken zo veel regen dat het waterpeil nu heel hoog staat.'

Naar verluidt broeden in Vlaanderen amper zo'n 20 paartjes Roerdomp.(1) Habitatverlies was de voornaamste oorzaak voor een bijna uitsterfing. Door natuurherstelprojecten is de soort nu 'fragiel aanwezig', maar recente veranderingen in de viskwekerij ten gevolge van de vrachtzucht van Aalscholvers komen de soort niet ten goede. Zachte winters zijn echter wel gunstig voor de overlevingskansen van Roerdompen. Dat konden Danny en Yaro in Hoboken dus toch wel een beetje vaststellen.

(1): bron: ANB / D. Draulans in Knack 19.02.2020

(*): Opgetekend voor ARDEA door Joris Van Reusel

Foto: Roerdomp in de Hobokense polder, 2015, door Guy Borremans

Schoenen met naam www.torfs.be

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr. 186). Als je de papieren draagtas aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dan stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds.

Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarde is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

Najaar 2020: determinatiecursus paddenstoelen voor beginners

“Onder voorhoud van de op te volgen covid19-maatregelen”

Inktzwam

Deze cursus richt zich tot beginners om hen wegwijs te maken in deze grote soortengroep. Op het einde van de lessenreeks kunnen de deelnemers enkele soorten in het veld herkennen, de hoofdkenmerken van enkele belangrijke paddenstoelengroepen beschrijven en de determinatiekenmerken benoemen.

De cursus start met een **theorieles** op donderdagavond 3 september. Aan de hand van een PowerPoint-presentatie zullen naast een algemene inleiding ook de specifieke termen al een eerste maal aan bod komen. Normaal gezien vindt deze plaats in het leslokaal De IJsvogel (Fort7) te Wilrijk.

Nadien volgen **6 excursies** tussen begin september en eind oktober, op zaterdagvoormiddag in verschillende gebieden rond het Antwerpse. Telkens zal er door een verschillende, ervaren gids in detail besproken worden wat er op dat ogenblik in het gebied zal gevonden worden. De gidsen werken met de determinatiesleutel 'Sleutelen met fungi' van Hans Vermeulen, Natuurpunt CVN. Geïnteresseerde deelnemers kunnen dit vrijblijvend aankopen bij Natuurpunt, <https://winkel.natuurpunt.be/sleutelen-met-fungi.html>.

De lessenreeks wordt beëindigd met een 8e les '**initiatie in de paddenstoelenmicroscopie**' te Wilrijk, dit om aan te tonen waarom niet elke paddenstoel in het veld tot op soortnaam kan bepaald worden.

Praktisch: de theorieles wordt in de IJsvogel op Fort 7 gegeven door Lieve Deceuninck op donderdag 3 september van 19.30 u. tot 22.00 u. De daaropvolgende zes excursies en de afsluitende praktijkles vinden plaats op zaterdagvoormiddag 5/9-19/9-26/9-3/10-10/10-31/10 en 7/11. De afspraakplaats voor elk gebied wordt tijdig aan de deelnemers meegedeeld. Op de theorieavond kunnen de deelnemers eventueel onderling afspreken om kostendelend samen te rijden.

Inschrijving: het aantal inschrijvingen is beperkt tot 15 personen.

Mail naar nicole.boussemaere@gmail.com (of bel 0494/71 59 32) om te vernemen of er nog plaats is. Bij een positieve reactie betaalt u meteen het inschrijvingsbedrag voor deze cursus door € 48/persoon over te schrijven op de rekening van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen BE02 9799 7675 4740 Legerstraat 40 te 2610 Wilrijk. Bij ontvangst van uw betaling volgt een mailbevestiging.

Coördinatie: Lucy de Nave (lucy.denave@gmail.com - 03/237 99 52) en Lieve Deceuninck

2019 Voor het eerst een rode watermijt waargenomen op de Gaffelwaterjuffer.

Patrick Heivers

Op 2 juli 2019 ging ik naar L'étang de l'Île" te Etalle met als doel de site te onderzoeken op de aanwezige libellen en hopelijk enkele soorten te fotograferen.

Op een vrouwtje Gaffelwaterjuffer (*Coenagrion scitullum*) merkte ik op het borststuk dikke rode en bruine 'bollen'. Met de verrekijker leken dit wel watermijten te zijn. Ik maakte enkele foto's van die watermijten en stuurde die door naar Marcel Wasscher met de vraag of dit één of twee verschillende soorten watermijten konden zijn.

Dit kreeg ik als antwoord van Marcel Wasscher teruggestuurd.

"Dank voor het toesturen van de foto's. Ziet er interessant uit. De naam van de rode ronde mijten die op zijkant van het borststuk van de Gaffelwaterjuffer zitten is (volgens onze huidige kennis) *Arrenurus papillator* die als zeer zeldzaam wordt aangeduid op waarnemingen.be. Alle rode bolletjes zijn dezelfde soort: een volgroeide mijtenlarve en meerdere kleinere niet volgroeide mijtenlarven. Deze mijtensoort is in Nederland eigenlijk alleen bekend van heidelibellen en pantserjuffers, tienmaal van de vleugels op de Zuidelijke heidelibel en eenmaal van de zijkant van het borststuk van de Geelvlekheidelibel in 2005, en van het borststuk van een tiental exemplaren van de Zwervende pantserjuffer en vijf exemplaren van de Tangpantserjuffer. In het door Davids (1997) samengestelde overzicht van mijten op libellen in Europa worden echter niet alleen heidelibellen en pantserjuffers genoemd, maar ook de Mercurwaterjuffer. Kortom de soort is inderdaad nieuw voor de Gaffelwaterjuffer, maar niet voor het genus van de waterjuffers (*Coenagrion*) en is slechts eenmaal op een andere waterjuffersoort aangetroffen. Iets lager op het borststuk zitten verder ook nog zo'n tien kleine bruine mijten van een onbepaalde soort."

Al met al heb ik met deze foto dus een zeer bijzondere waarneming kunnen vastleggen. Wellicht is dit grotendeels te wijten daar de zeer geringe, of zelfs geen, aandacht voor watermijten bij libellen in België. Dit is dan ook een oproep om specifiek aandacht te besteden aan de aanwezigheid van mijten en parasieten op libellen.

Referentie:

Davids C. 1997. Watermijten als parasieten van libellen. *Brachytron* 1: 51-55.

Weetjes over de Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*)

Nicole Boussemaere

De Eekhoorn, ook wel Rode of Gewone eekhoorn genoemd, behoort tot de orde van de knaagdieren en is in Europa de meest voorkomende eekhoornsoort. In Vlaanderen is hij sinds 1992 officieel beschermd. De wetenschappelijke naam *Sciurus vulgaris* werd in 1758 gepubliceerd door Carl Linnaeus, een Zweedse arts, plantkundige, zoöloog en geoloog. *Sciurus* komt van het Oud-Griekse 'skia' wat schaduw en 'oura' wat staart betekent en verwijst naar de typische zithouding van de eekhoorn, waarbij het dier in de schaduw van zijn staart zit. De herkomst van de nederlandse naam is niet duidelijk.

Foto: Glenn Vermeersch
Natuurfotografie

De opvallendste kenmerken van dit knaagdiertje zijn de grote ogen, de voorpootjes die vaak als handen gebruikt worden, en de prachtige pluimstaart. De kop-romplengte van de eekhoorn varieert tussen 21 en 24 cm, de staartlengte tussen 14 en 22 cm en het gewicht schommelt tussen 250 en 350 g. De vacht kan van kleur variëren van rood tot bruin maar ook grijs en zandkleur komen voor en in enkele gevallen is de vacht zwart maar de borst- en buikzijde zijn altijd wit. In de winter is de vacht grijzer gekleurd en verschijnen de opvallende oorpluimen al kunnen die bij jonge dieren ontbreken. De pluimstaart heeft verschillende functies: de eekhoorn zwaait ermee wanneer hij zich bedreigd of onzeker voelt, gebruikt hem als paraplu of parasol en in de koude wintermaanden als dekbed maar de voornaamste functie is het bewaren van het evenwicht bij het springen.

Vrouwtjes zijn soms iets groter dan mannetjesdieren maar op het eerste zicht zijn ze moeilijk van elkaar te onderscheiden.

Hoewel hij ook op de grond snel en behendig is, is het diertje in de eerste plaats een boombewoner. De Eekhoorn is perfect aangepast aan een leven in de bomen, hij heeft scherpe nageltjes aan de lange tenen waarmee hij zich kan vastklampen aan de schors en moeiteloos op en neer langs de stam loopt. Afdalen gebeurt steeds met de kop naar beneden. De voorvoeten zijn 3 à 4 cm lang en dragen 4 tenen, de achtervoeten zijn tussen 4 en 6,4 cm lang en hebben 5 tenen. De eekhoorn beweegt zich in sprongen van 40 tot 130 cm voort en springt van tak tot tak en van boom tot boom.

Hij voelt zich vooral thuis in naald-, loof- en gemengde bossen maar komt ook voor in parken en tuinen. Oudere bossen genieten zijn voorkeur omdat de bomen daar meer nestgelegenheid en meer voedsel bieden.

De eekhoorn maakt verschillende geluiden: een snel "tjuk-tjuk-tjuk" wanneer hij opgewonden is; bij alarm "chroe-roe-roe" en bij begroeting van een bekende soortgenoot hoor je "moek-moek-moek". Grommen doet hij ook en jonge eekhoorns kunnen krijsen en fluiten bij het spelen.

Onderzijde van de voorpoot

Het dieet van de eekhoorn is gevarieerd en sterk afhankelijk van het seizoen. Op het menu staan hazelnoten, beukennoten, okkernoten, kastanjes, zaden van kegeldragers zoals den, spar en lork, boomschors, bessen, paddenstoelen, maar ook insecten, rupsen, vogeleieren en soms ook wel jonge vogeltjes. Eikels, die veel looizuren bevatten en daardoor moeilijker verteerbaar zijn, eet de eekhoorn liever niet en slechts wanneer er niet veel anders te vinden valt. Noten worden vastgehouden met de voorpoten en de twee bovenste snijtanden en opengebroken met de twee onderste snijtanden. De twee helften van de onderkaak zijn niet vergroeid maar door een ligament verbonden en kunnen vrij onafhankelijk van elkaar bewegen. Naast de snijtanden die voortdurend groeien heeft de eekhoorn knobbelige kiezen die het voedsel fijnmalen, hoektanden ontbreken.

Foto: Ádám Pereszlényi

Eekhoorns gebruiken vaak eenzelfde boomstronk om rustig aan hun dennenappels te knabbelen, je kan die herkennen aan de resten van sparren- en dennenkegels en losse schubben die je erop vindt. De schubben worden door de eekhoorn van de kegels afgebeten om bij de zaden te komen, de rafelige kern ervan laat hij liggen.

Om de voedselschaarste die de winter met zich meebrengt te doorstaan vreet de eekhoorn zich vol gedurende de herfstperiode wanneer zaden en noten voor het grijpen liggen. Dan legt hij ook op verschillende plaatsen voorraden aan.

Hij graaft met de voorpoten kuiltjes, verstopt daarin de noten en dekt ze weer toe. Met zijn scherpe reukzin zoekt hij later zijn schatten terug op. Niet alle voorraadplaatsen worden echter teruggevonden en zo helpt de eekhoorn ongewild mee aan de verjonging van het bos.

De eekhoorn is een dagactief dier dat onmiddellijk na zonsopgang en even voor zonsondergang de meeste activiteit aan de dag legt. Rusten doet het in een van de vele nesten die het bouwt.

Verlaten spechtnesten of natuurlijke holtes in bomen worden door de eekhoorn graag gebruikt voor het bouwen van zijn nesten, zijn die niet beschikbaar dan bouwt hij er zelf een op een dikke tak tegen de boomstam aan op een hoogte van minstens 4 m boven de grond.

De constructie is bolvormig met een diameter van 30 cm en wordt opgebouwd uit fijne bebladerde twijgen. De binnenzijde van het nest wordt bekleed met bast, mos, varens en gras.

Naast het hoofd- of slaapnest bouwt de eekhoorn ook nog een aantal rustnesten. Het steviger gebouwde hoofdnest dient ook als kraamkamer.

In het nest kan de temperatuur 15 tot 20 °C hoger liggen dan erbuiten. De eekhoorn verlaat zijn warme onderkomen dan ook slechts sporadisch bij guur of regenweer. Wanneer in een hoofdnest teveel vlooiën aanwezig zijn verhuist de eekhoorn simpelweg naar een ander nest.

Eekhoorns zijn solitair levende dieren die elk een eigen leefgebied hebben. De grootte van het leefgebied is afhankelijk van het geslacht van de eekhoorn, het biotoop en het seizoen.

Mannetjes hebben grotere leefgebieden die zowel deze van andere mannetjes als die van verschillende vrouwtjes overlappen daar waar vrouwtjes kleinere leefgebieden bezetten die deze van andere vrouwtjes nauwelijks of niet overlappen. Vrouwtjes vertonen verdedigend territoriaal gedrag tijdens de kraamperiode.

In naaldbossen zijn de leefgebieden kleiner (2-5 ha) dan in loofbossen (> 10 ha), dat komt omdat daar meer voedsel voorradig is op een kleinere oppervlakte dan in een loofbos waar het voedselaanbod kleiner en meer verspreid is. In de lente-zomerperiode zijn de leefgebieden ook groter dan in de herfst-winterperiode wanneer het voedselaanbod groter is.

foto: Renée Verhaar

De dieren kennen twee voortplantingspieken : de eerste paartijd begint vanaf december (uitzonderlijk al eind november) en duurt tot februari, de tweede vangt aan in mei en duurt tot juni. In die periode kan je eekhoorns elkaar achterna zien rennen langs boomstammen en op de grond.

Een vrouwtje wordt meestal door meerdere mannetjes achtervolgd, het mannetje dat het langst de uithoudingskoers volhoudt zal mogen paren. In de paarperiode is het vrouwtje slechts één dag vruchtbaar, het dominante mannetje mag soms een week op voorhand het nest van het vrouwtje delen, maar eens de paring is afgelopen gaat hij opnieuw zijn eigen weg. Genetisch onderzoek van de jongen bracht aan het licht dat ze niet altijd dezelfde vader hebben wat betekent dat het vrouwtje soms meerdere partners neemt.

De draagtijd bij eekhoorns bedraagt 36 à 42 dagen, in februari/april of juli/augustus brengt het vrouwtje twee tot 5 kale, blinde jongen ter wereld die ze gedurende tien weken zal zogen.

De moeder staat alleen in voor de zorg en de verdediging van haar jongen: bij gevaar zal ze hen naar een ander nest verplaatsen.

Na drie weken hebben de jongen een vacht, na 4 weken gaan de ogen open en na 8 weken gaan ze voor het eerst naar buiten.

Eens 3 maanden oud worden ze door de moeder uit haar territorium verjaagd en zijn ze op zichzelf aangewezen. De jonge eekhoorns zijn na tien maanden geslachtsrijp.

Foto: Rollin Verlinde

In het wild kunnen eekhoorns maximaal zeven jaar oud worden, maar 75% van de jongen overleeft het eerste levensjaar niet en slechts 1% wordt ouder dan vijf jaar. In gevangenschap kan de eekhoorn tot tien jaar oud worden.

Zijn natuurlijke vijanden zijn vooral de marterachtigen en roofvogels. De boommarter en de havik zijn de belangrijkste predatoren, maar ook de vos vergriipt zich graag aan een op de grond foeragerende eekhoorn.

Het drukke verkeer op onze wegen eist ook een aanzienlijke tol: in 2012 kreeg Natuurpunt in het kader van het project 'Dieren onder de wielen' 365 meldingen binnen van doodgereden eekhoorns. Deze monitoring heeft ertoe bijgedragen dat op verschillende knelpunten in Vlaanderen eekhoornbruggen werden geïnstalleerd.

Naast de inheemse eekhoorn kunnen we in Vlaanderen de Siberische- of Koreaanse grondeekhoorn aantreffen. Van deze Aziatische eekhoornsoort, die sinds eind jaren '60 van vorige eeuw als huisdier werd ingevoerd, bevindt de grootste vrij levende populatie zich in het Zoniënwoud.

Waarnemingen van andere exotische eekhoornsoorten in België betreffen meestal uit gevangenschap ontsnapte individuen.

Foto: Yann Coatanéa
Waarnemingen.be - Aziatische grondeekhoorn

In het Verenigd Koninkrijk en Noord Italië verdween de inheemse eekhoornpopulatie grotendeels door het uitzetten van de Noord-Amerikaanse grijze eekhoorn (*Sciurus Carolinensis*).

Deze grotere, zwaardere en sterkere eekhoornsoort past zich heel gemakkelijk aan een nieuwe omgeving aan, kan vrij goed eikels verteren wat hem een voedselvoordeel oplevert en is minder schuw. In zijn gebied van oorsprong wordt hij zelfs in stedelijk gebied waargenomen.

Men vermoedt dat de drastische afname van het aantal rode eekhoorns sinds 1950 in Groot-Brittannië te wijten is aan het parapokkenvirus. Dit virus dat voor de inheemse Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) dodelijk is wordt verspreid door de Grijze eekhoorn (*Sciurus carolinensis*) die er drager van is maar er zelf niet ziek van wordt.

In België bepaalt de wet van 2 april 1971 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen en haar Koninklijke Besluiten dat iedereen verplicht is bepaalde schadelijke dieren op zijn eigendom te bestrijden.

De grijze eekhoorn wordt als exoot vermeld en het is bijgevolg verboden dit dier te fokken, levend te houden of te verhandelen.

Geraadpleegde werken

Zoogdieren in Vlaanderen Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002 – Sven Verkem, Joachim De Maeseneer, Bob Vandendriessche, Goedele Verbeylen, Stijn Yskout – Natuurpunt Studie en JNM Zoogdierenwerkgroep - 2003

Atlas van de Nederlandse zoogdieren - S. Broekhuizen, B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk, J.B.M Thissen – Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging – 1992

Speurboekje voor de jonge boswachter – Frans Buissink, Teo van Gerwen – Tirion Uitgevers BV Baarn – tweede druk 2009

Wilde zoogdieren in Europa – Leif Lyneborg, G. Den Hoed – Moussault's uitgeverij N.V. -1972

Natuurgids voor bos en hei – dr. J. Graf, M. Wehner – Zomer & Keuning Boeken B.V. – 1969 1978

Veldgids Europese Zoogdieren - Peter Twisk, Annemarie Van Diepenbeek, Jan Piet Bekker – KNNV Uitgeverij - 3de druk 2016

Op ontdekking in het bos – G. Feterman & C. Leclère – Zuidnederlandse Uitgeverij N.V. – 2009

Wild van sporen West-Europese zoogdieren Knaagdieren en insecteneters – Diemer Vercayie - Lannoo Campus – 2013

Anatomie en populatiedynamiek van de rode en de grijze eekhoorn – literatuurstudie in het kader van de masterproef Faculteit diergeneeskunde Universiteit Gent - Karin Demedts – 2014

Alles over eekhoorns - Over het leven van Nederlands meest geliefd zoogdier – Elly Voom

<https://www.natuur-wereld.be/dieren/knaagdieren/eekhoorn>

<https://waarnemingen.be/species/389/>

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Eekhoorn_\(zoogdier\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Eekhoorn_(zoogdier))

<https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/eekhoorn>

<https://www.onzenatuur.be/alles-over-de-rode-eekhoorn/>

<https://www.eekhoorns.net/features-sp-957/alg-info>

https://www.tuinadvies.be/artikels/eekhoortjes_voederen_eekhoorns

<https://www.natuurpunt.be/pagina/eekhoorn>

LYNX HD

8x30
10x30

DE NIEUWE KITE LYNX HD
DOOR NATUURPUNT VERKOZEN TOT
DE BESTE VERREKIJKER VAN HET JAAR !
UITZONDERLIJKE LEDENKORTING!

Sights of Nature

Natuurpunt Optiekshop
Sights Of Nature
Pieter De Conincklaan 108
8200 Brugge
T 050 31 50 01
F 050 31 68 47
www.sightsofnature.be

In Brugge vindt u de enige speciaalzaak van de Benelux voor verrekijkers, telescopen en microscopen. Sights Of Nature is reeds 30 jaar een begrip in binnen- en buitenland.

U ontdekt er het volledige gamma van topmerken zoals Swarovski Optik, Kite Optics, ...
In de winkel staat men garant voor deskundig advies en de beste service.

In het eigen atelier kan u terecht voor alle herstellingen van hedendaagse maar ook uw oude optische instrumenten.

Sights Of Nature is officieel partner van Natuurpunt en ook gekend als de Natuurpunt-Optiekshop. Leden genieten er niet enkel korting...

Via elke aankoop schenken zij ook een grote bijdrage aan de werking van Natuurpunt!

Fort 7 nieuws

Tuur Wuyts

Het voorbije voorjaar zal ons steeds herinneren aan het uitbreken van de coronacrisis maar de Natuur trok zich daar niets van aan, gelukkig maar !

Zo vonden we op 20 februari een oud vossenhol dat duidelijk terug in gebruik genomen werd. Achteraf werden filmbeelden opgenomen waarop we de Vos naar het hol zagen lopen maar toch aarzelend aan de ingang bleef staan en tot onze verwondering zagen we op andere fragmenten ook een Bergeend aan dit hol !

Op ornithologisch gebied is er het volgende nieuws. Begin maart baltende Sperwers in de Tankweg in de buurt van de vorige nestplaats. IJsvogels zijn natuurlijk de kleurrijkste broedvogels van het reservaat en op 11 maart werd er paringsgedrag vastgesteld. Nadien werd de soort regelmatig opgemerkt op een tak of in de vlucht.

Een andere vaste waarde op het fort is de Zwartkop en dit jaar werd de zang reeds gehoord op de eerste lentedag of 21 maart.

Een koppel Kuifeenden pleisterde tot in de 1e decade van mei maar of het een broedgeval werd kon nu nog niet bevestigd worden. Hetzelfde kan ook gezegd worden van de Krakeend en de Dodaars die regelmatig in de buurt van de rietkraag vertoefden.

Meerdere legsels van de Meerkoet werden succesvol uitgebreed met een resem jongen als resultaat.

Kleine bonte specht is een soort waar we altijd naar uitkijken en op 1 april kon een baltend koppel een hele tijd gevolgd worden rond en op een dode berk. Schitterend om dit te beleven !

De dag daarop werd even een wegvliegende Houtsnip gezien. Dit is een toevallige trekker of pleisteraar op het domein.

Een echt lentegevoel geeft zeker de overbekende roep van de Koe-koek wat 2 regelmatige bezoekers van het fort konden meemaken op 24 april.

Er zijn echter ook andere zaken die het vermelden waard zijn, zoals een Meikever en een Kolibrievlinder op 10 mei.

En op plantengebied zult U zich afvragen. Welnu dit was ongetwijfeld de massale bloei op diverse plaatsen van Look-zonder-Look. De bloemen van deze kruisbloemige vormden langs de betonweg een schitterend wit lint met hier en daar een fladderend Oranjetipje.

Jammer dat door de coronacrisis niet meer bezoekers hiervan konden genieten. Nergens bloeide deze soort zo mooi als op F 7 ! Een beetje chauvinisme mag al eens hé.

Op nu naar de zomer !

Zwartkop - foto: Kathy De Lange

Verslagen te verzenden naar Tuur Wuyts, Mestdagplein 15/4, 2610 Wilrijk - arthurwuyts@telenet.be

Lier - Anderstad

2/ 2/2020 - 20 deelnemers

Gids: Tuur Wuyts

Leiding: Wim Vandeweyer

Verslag: André De Mul

's Morgens pokkenweer met regen, 's namiddags gelukkig droog, maar veel wind.

Op de achtergrond horen we Groene specht. Van uit de rietkraag, rechts op de grote plas, vliegen een achttal Watersnippen op en over. Op en rond de houten staketsels bespeuren we onder meer Zilver-, Kok- en Stormmeeuw, een drietal Kleine mantelmeeuwen en een Aalscholver. Verder over de dijk, op de grond, vreemd: Aziatische koffermossels, hier aangespoeld en opgepeuzeld door meeuwen. Boven ons vliegt een bende Slobeenden over. In het struikgewas, een schel geluid. Is dat Cetti 's zanger ? Ransuil is hier ook gemeld, maar is niet te zien. Ondertussen licht Walter een tipje van de sluier van de natuurontwik-

kelingsplannen in Anderstad. Er komt op 2 plaatsen een open verbinding tussen de Nete en het Stryckersbroek om daar de getijdewerking te activeren. Hopelijk komt de Fint, een zeevis terug om daar te paaien. Even verder vinden we knaagsporen van een Bever die zijn tanden in een eik heeft gezet. Het is nog een kwestie van tijd voor die er gelegen heeft. We horen ook nog Wintertaling in het riet, maar zien hem niet. Aan de overzijde langs de rand van het Netekanaal, zit Grote gele kwik. Goed gezien, Eddy. We buigen af naar rechts om na enkele honderden meters de terugweg in te zetten. Twee Buizerds cirkelen laag over. Op de plas is nu Wintertaling en Krakeend te zien. Van uit het geboomte vliegt een Blauwe reiger op. Tussen de begroeiing heeft Walter het Duinstertetje ontdekt. Vanaf de andere kant zien we terug op de plas en spotten mannetje Slobeend. Verder vinden we nog resten van wat een Chinese wolhandkrab moet geweest zijn. Bij het einde van de wandeling worden

we nog overvlogen door enkele Nijlganzen en een horde Kauwen, op weg naar hun slaappleaks. Nog een ommetje en terug langs de vroegere melkerij, en dan naar de parking. Zo, Lier-Anderstad is toch een mooie kortbijbestemming voor een namiddagwandeling. Bedankt Tuur en Wim, en ook Walter voor het mee begeleiden.

foto's p.23: Rode wouw tijdens de trektellingen (boven) & Bandheidelibel (onder)

foto p.24: Weidebeekjuffer

Foto: De Weger Walter

Kalender * inschrijven noodzakelijk

- 5 juli: Broek Blaasveld
- 11 juli: historische rondleiding fort 7
- 12 juli: kindervandeling op Fort 7
- 19 juli: natuurwandling Fort 7 & pinteling
- *21 juli: rondje pontje
- 26 juli: bosreservaat Coolhem
- 26 juli: historische rondleiding fort 7
- * 1 augustus: bonte nestkasten timmerdag
- 8 augustus: opknappen lokaal IJsvogel
- 8 augustus: historische rondleiding fort 7
- 9 augustus: Mosselgoren & Neerhelst
- *15 augustus: bezoek aan ringstation
- *22 augustus: steltloperstocht
- 29 augustus: zomerwandeling op fort 7
- 29 augustus: vleermuizenavond
- 30 augustus: historische rondleiding fort 7
- * 6 september: ARDEA verassingstocht
- *12 september: Hoge Venen Malchamps
- 12 september: historische rondleiding fort 7
- 13 september: domeinbos Grootenhout
- 15 september: infoavond watervogeltellingen
- 19 september: start trektellingen
- 20 september: wandeling Barebeek
- 27 september: Bazelse & Kruibeekse polder
- 27 september: historische rondleiding fort 7
- 4 oktober: Meerdaalwoud te Nethen
- 10 oktober: historische rondleiding fort 7
- *11 oktober: Oostkustpolders
- 11 oktober: kindervandeling Uilenbos
- *25 oktober: zeetrekten Westkapelle
- 25 oktober: paddenstoelentocht Schilde
- 25 oktober: historische rondleiding fort 7

Teksten voor het volgend nummer graag tegen 24 augustus